

Porozumienie Burmistrzów
na rzecz klimatu i energii

Więcej informacji:
www.porozumienieburmistrzow.eu
www.pnec.org.pl/pl/dzialalnosc/porozumienie-burmistrzow

Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej, skontaktuj się z nami pod adresem: biuro@pnec.org.pl

Porozumienie Burmistrzów na rzecz klimatu i energii

Miasta i gminy wobec zmian klimatu

Miasta i gminy odgrywają kluczową rolę w łagodzeniu zmian klimatu i adaptacji do nich. Wynika to z faktu, iż to właśnie samorządy lokalne mają największy potencjał przeciwdziałania zmianom klimatycznym przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju gospodarczego i odpowiedniej jakości życia mieszkańców. Dysponują też narzędziami motywowania mieszkańców i lokalnych interesariuszy do oszczędzania energii i wyboru jej bardziej ekologicznych źródeł.

Cieszyn, fot. Wojciech Wandzel

Miasta i gminy chronią klimat:

- ograniczając zużycie energii we własnych obiektach,
- ograniczając zużycie energii związane ze świadczonymi przez siebie usługami (oświetlenie, transport),
- zapewniając mieszkańcom zaopatrzenie w czystą, bezpieczną energię, w tym pochodzącą z lokalnych, odnawialnych źródeł,
- podejmując proklimatyczne decyzje w obszarze planowania przestrzennego, organizacji lokalnego transportu czy wprowadzając normy i standardy obowiązujące w lokalnym budownictwie,
- motywując mieszkańców do oszczędzania energii i dbania o jakość powietrza,
- prowadząc edukację energetyczną wśród mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.

Miasta i gminy chronią mieszkańców przed negatywnymi skutkami zmian klimatu takimi jak:

- fale upałów,
- nadmierne opady i powodzie miejskie,
- osuwiska,
- susza i brak wody,
- huraganowe wiatry,
- pożary roślinności,

zwiększając lokalną odporność na zmiany klimatu poprzez realizację odpowiednich działań w obszarze:

- planowania przestrzennego,
- transportu,
- budownictwa,
- kształtowania zieleni miejskiej,
- zarządzania energią,
- ochrony zdrowia.

Porozumienie Burmistrzów

Porozumienie Burmistrzów to oddolna inicjatywa miast i gmin z całej Europy, które zdecydowały się wesprzeć realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE poprzez realizację jej postulatów na swoim terenie, a także wzajemnie wspierać się w tych wysiłkach. Początkowo, w latach 2008-2015, sygnatariusze Porozumienia realizowali cel ograniczenia lokalnych emisji CO₂ o 20% do 2020 r., a teraz w odpowiedzi na nowe wyzwania, przed jakimi staje Europa i świat, przyjmują jeszcze ambitniejsze cele i patrzą na problem szerzej, uwzględniając w swoich strategiach komponent adaptacji do zmian klimatu.

Przystępując dziś do Porozumienia Burmistrzów miasta i gminy zobowiązują się do:

- zmniejszenia emisji CO₂ na swoim obszarze **o co najmniej 40% do roku 2030**, głównie przez poprawę wydajności energetycznej i większe wykorzystanie źródeł energii odnawialnej,
- zwiększenia odporności swojego obszaru na zmiany klimatu **poprzez przystosowanie się do ich negatywnych skutków**.

W związku z tym zobowiązują się podjąć następujące działania:

- sporządzenie **bazowej inwentaryzacji emisji** oraz **oceny ryzyka i wrażliwości na zmiany klimatu**,
- opracowanie i przedłożenie do Biura Porozumienia Burmistrzów **Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)** w okresie dwóch lat od podpisania Porozumienia,
- przygotowanie **sprawozdania z postępu** prac co najmniej raz na dwa lata od dnia złożenia planu SECAP, na potrzeby oceny, monitorowania i weryfikacji.

Jan Olbrycht w Parlamencie Europejskim, fot. PNEC

Europejska wspólnota Porozumienia Burmistrzów

AMBITNE MIASTA

8,800+
europejskich miast podjęło zobowiązania

230+
mln mieszkańców miast sygnatariuszy = prawie połowa ludności UE

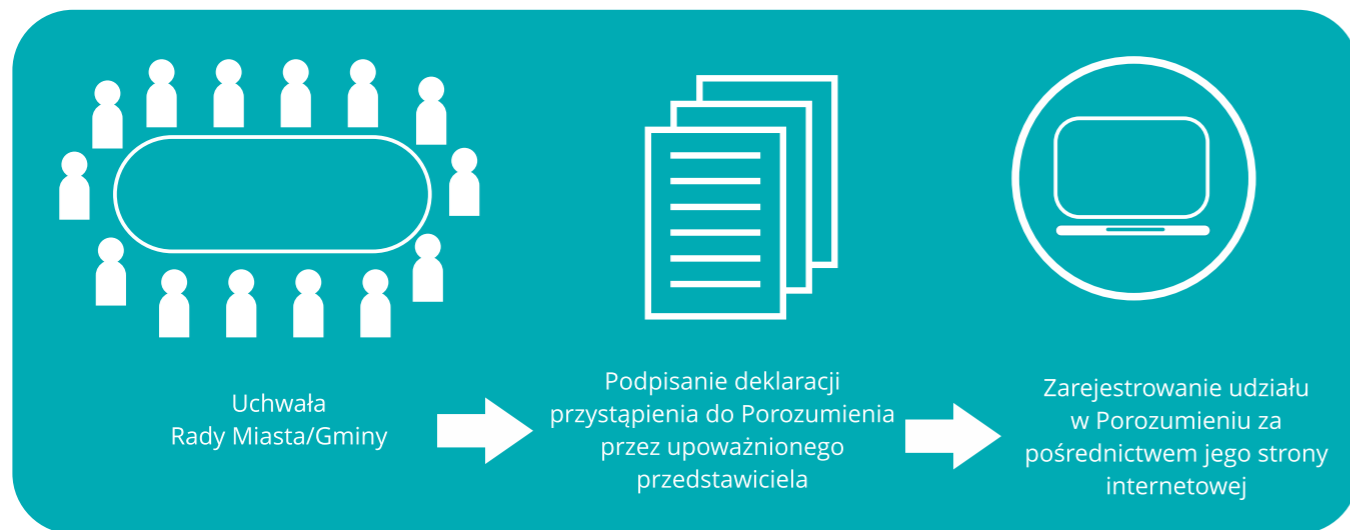

Różne cele, jedna wizja

Munster, Niemcy: ma na celu osiągnięcie 100% udziału OZE, elektromobilność w 100% z OZE oraz potrojenie tempa renowacji budynków do 2050 r.

Jak przystąpić do Porozumienia Burmistrzów?

Do Porozumienia Burmistrzów może przystąpić każde zainteresowane miasto czy gmina, zarówno ta, która jest sygnatariuszem pierwszej edycji Porozumienia (z celami do 2020 roku), jak i ta, która nie uczestniczyła w poprzedniej inicjatywie. Procedura przystąpienia do Porozumienia Burmistrzów jest bardzo prosta!

Wszystkie szablony są dostępne na stronie Porozumienia: www.porozumienieburmistrzow.eu

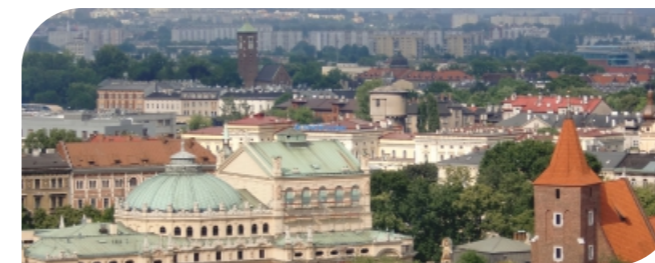
Czym dokładnie jest Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) i jak go opracować?

Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu jest dokumentem, który:

- formułuje długoterminową wizję zrównoważonego rozwoju energetycznego i klimatycznego miasta,
- wyznacza konkretne cele w zakresie redukcji zużycia energii i emisji CO₂, adaptacji do zmian klimatu oraz poprawy jakości życia mieszkańców,
- przedstawia działania i środki, które umożliwią osiągnięcie tych celów.

Dwa kluczowe obszary objęte planem SECAP to:

- I. Łagodzenie zmian klimatu
- II. Adaptacja do zmian klimatu

Ogólna struktura planu SECAP

- 1. Streszczenie**
- 2. Ogólna strategia miasta/gminy**
  - a) cele strategiczne i szczegółowe
  - b) stan obecny i wizja na przyszłość
  - c) aspekty organizacyjne i finansowe
- 3. Ocena stanu wyjściowego i zastosowana w tym celu metodologia**
  - a) bazowa inwentaryzacja emisji
  - b) ocena ryzyka i wrażliwości na zmiany klimatu
- 4. Opis zaplanowanych do realizacji działań**
  - a) opis
  - b) odpowiedzialny wydział lub osoba
  - c) harmonogram wdrażania
  - d) szacunkowe koszty
  - e) planowany rezultat (oszczędność energii, wzrost produkcji z OZE, redukcja emisji CO₂, zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu)

Jakie zadania stoją przed sygnatariuszami Porozumienia?

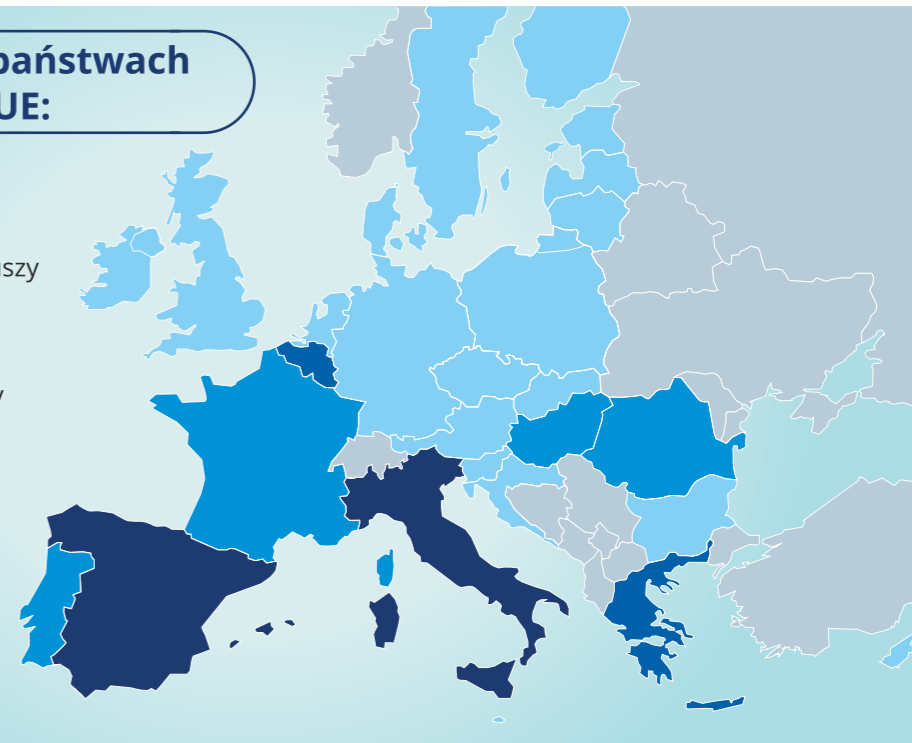
Po przystąpieniu do Porozumienia Burmistrzów miasto lub gmina ma 2 lata na opracowanie tzw. **Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)**, obejmującego dwa filary: łagodzenie zmian klimatu i adaptację do nich. Ujęte w planie działania i cele powinny zostać zrealizowane do 2030 roku, przyczyniając się do ochrony klimatu, ochrony lokalnego środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców. Co dwa lata sygnatariusze składają do Biura Porozumienia Burmistrzów sprawozdanie z postępów w realizacji planu.

Ogólnoeuropejski ruch zrzeszający miasta i gminy niezależnie od wielkości

we wszystkich państwach członkowskich UE:

- <100 sygnatariuszy
- 100-200 sygnatariuszy
- >200 sygnatariuszy
- >1 000 sygnatariuszy

Plan SECAP musi opierać się na solidnych podstawach i wiedzy na temat wyjściowej sytuacji miasta czy gminy. Aby tę wiedzę zdobyć, dokonuje się szczegółowej inwentaryzacji zużycia energii i emisji CO₂ na jego/jej obszarze, a także oceny ryzyka i wrażliwości na zmiany klimatu.

Czym jest bazowa inwentaryzacja emisji i jak ją sporządzić?

Bazowa inwentaryzacja emisji (BEI) polega na wyliczeniu ilości dwutlenku węgla wyemitowanego z obszaru gminy w danym roku, w stosunku do tzw. roku bazowego. Uwzględnia ona zużycie energii w budynkach, instalacjach, transporcie i przemyśle a obejmuje zarówno sektor publiczny, jak i prywatny.

Kluczowe wskazówki:

- BEI powinna bazować na rzeczywistych, oddolnych danych na temat zużycia energii, emisyjności źródeł energii itd.,
- dane należy zgromadzić przynajmniej dla tych sektorów, w których miasto/gmina planuje podjąć działania zmierzające do ograniczenia zużycia energii i emisji CO₂,
- wykorzystane źródła danych powinny być dostępne także w przyszłości, na cele inwentaryzacji monitoringowych,
- metodologia gromadzenia danych oraz wykorzystane źródła danych powinny zostać dokładnie udokumentowane i udostępnione opinii publicznej.

fot. PNEC

Czym jest ocena ryzyka i wrażliwości miasta na zmiany klimatu i jak ją wykonać?

Ocena ryzyka i wrażliwości miasta na zmiany klimatu obejmuje:

- identyfikację **potencjalnych zagrożeń** mogących spowodować szkody dla ludzi, mienia, środków utrzymania i środowiska (np. ekstremalne temperatury, opady, susze, powodzie, pożary lasów),
- ocenę **prawdopodobieństwa** ich wystąpienia (bieżący poziom zagrożenia, spodziewana zmiana intensywności, spodziewana zmiana częstotliwości),
- ocenę **podatności** samorządu/regionu na ww. zagrożenia (w wymiarze społeczno-ekonomicznym i fizyczno-środowiskowym),
- ocenę spodziewanego **oddziaływania** na samorząd (z podziałem na kluczowe sektory – np. budynki, transport, media, zdrowie).

fot. PNEC

Jasło, fot. SP UM Jasło

Jakie działania ująć w planie SECAP?

Plan SECAP obejmuje zarówno działania ukierunkowane na redukcję emisji CO₂ z terenu gminy (poprawa efektywności energetycznej, zmiana lokalnej struktury energetycznej), jak i na jej adaptację do zmian klimatu. Działania te leżą w kompetencjach władz lokalnych, lecz angażują zarówno sektor publiczny, jak i prywatny.

Przykładowe działania – część redukcyjna

- Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych
- Rozwój OZE
- Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej
- Modernizacja oświetlenia
- Rozwój ekologicznego transportu
- Wprowadzenie zdalnego monitoringu zużycia energii
- Zielone zamówienia publiczne
- Edukacja ekologiczna

Przykładowe działania – część adaptacyjna

- Rozwój zielonej infrastruktury
- Rozwój błękitnej infrastruktury
- Modernizacja budynków i infrastruktury w celu poprawy odporności
- Ograniczanie uszczelniania powierzchni
- Tworzenie korytarzy wentylacyjnych
- Modernizacja systemu odprowadzania i wykorzystania wód opadowych
- Akcje edukacyjne

Dla sygnatariuszy szukających inspiracji do działania lub chcących pochwalić się swoimi najciekawszymi inicjatywami Biuro Porozumienia Burmistrzów stworzyło platformę wymiany tzw. „Wzorców doskonałości”, dostępną pod adresem: <https://www.porozumienieburmistrzow.eu/plans-and-actions-pl/good-practices-pl.html>. Można tam znaleźć przykłady dobrych praktyk z różnych obszarów (budynki, przemysł, transport, oświetlenie itp.).

Jakie są korzyści z udziału w Porozumieniu Burmistrzów i posiadania planu SECAP?

prestż wynikający z przynależności do grona światowych liderów w zakresie ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian oraz wysokie międzynarodowe uznanie dla realizowanych działań

dostęp do przydatnych materiałów i narzędzi pomocowych dotyczących planowania, realizacji i monitorowania strategii energetyczno-klimatycznych, aktywizacji mieszkańców w tym obszarze itd.

wsparcie dla sygnatariuszy ze strony Biura Porozumienia Burmistrzów i krajowych organizacji wspierających

wspieranie zmian w unijnej polityce klimatycznej i energetycznej

lepszy dostęp do źródeł finansowania

możliwość rozwijania aktywnej współpracy sieciowej oraz wymiany doświadczeń, wiedzy i dobrych praktyk z innymi sygnatariuszami Porozumienia, m.in. poprzez:

- organizację dedykowanych wydarzeń, w tym webinarium i dyskusji on-line,
- współpracę miast partnerskich,
- dostęp do inspirujących studiów przypadku,
- benchmarking,
- udział we wspólnych projektach.

korzyści lokalne, wynikające z realizacji na obszarze miasta/gminy działań ujętych w planie SECAP:

- zmniejszenie zużycia i kosztów energii,
- redukcję emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza,
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- zwiększenie odporności na zmiany klimatu,
- nowe miejsca pracy,
- dobry wizerunek gminy jako przyjaznej dla mieszkańców i klimatu,
- wysoka wiarygodność zobowiązań i działań dzięki systemowi monitoringu i weryfikacji postępów, a także oparciu planu na szczegółowej analizie sytuacji wyjściowej.

Jakiego wsparcia mogą oczekiwać sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów?

Sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów nie są zostawieni sami sobie! Szerokiego wsparcia udziela im:

- **Biuro Porozumienia Burmistrzów**, które na bieżąco koordynuje wdrażanie inicjatywy, ułatwia współpracę i wymianę doświadczeń między sygnatariuszami Porozumienia, a także przygotowało szereg przydatnych materiałów metodologicznych dotyczących sporządzenia bazowej inwentaryzacji emisji oraz oceny ryzyka i wrażliwości na zmiany klimatu, opracowania planu SECAP czy mobilizacji mieszkańców i lokalnych interesariuszy;
- **Komisja Europejska**, która w ramach wielu programów wsparcia chętniej finansuje projekty, które angażują miasta-sygnatariuszy Porozumienia lub których uczestnicy posiadają kompleksowe strategie energetyczne/klimatyczne;
- **sieć koordynatorów i organizacji wspierających Porozumienie**, które są zlokalizowane w poszczególnych krajach i regionach i pomagają sygnatariuszom w realizacji codziennych zadań oraz komunikacji z Biurem Porozumienia Burmistrzów.

Bielsko-Biala, fot. Grzegorz Macura

Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités” jako oficjalna Organizacja Wspierająca Porozumienie Burmistrzów :

- promuje Porozumienie Burmistrzów na szczeblu krajowym oraz udziela informacji i praktycznych wskazówek miastom i gminom zainteresowanym przystąpieniem do inicjatywy,
- pomaga w przystąpieniu do Porozumienia,
- pomaga w realizacji zobowiązań wynikających z przystąpienia do Porozumienia, w opracowaniu i aktualizacji planu SECAP, przygotowaniu raportu z monitoringu planu, aktywizowaniu mieszkańców,
- pomaga w kontaktach z Biurem Porozumienia Burmistrzów,
- wspiera współpracę sieciową oraz wymianę doświadczeń i dobrych praktyk z innymi sygnatariuszami Porozumienia Burmistrzów z Polski i z zagranicy,
- realizuje projekty, których beneficjentami są sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów.

POLSKA SIEĆ
Energie Cités

Sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów w Parlamencie Europejskim, fot. www.porozumienieburmistrzow.eu